

E 143/13

AZ EGYHÁZ ÉS A VILÁG

DR. ERDŐS KÁROLY

DEBRECEN

1942. NOV. 8.

AZ EGYHÁZ ÉS A VILÁG

Lekció : János 17 : 14—23.

Alapige : I. János 2 : 15—17.

Keresztyén Atyámfiak! A világ szónak az újszövetségben három jelentése van. Jelenti azt a világot, amelyet mi is értünk, amikor e szó hallásakor a teremtett mindenségre vagy annak csak a földön szemünk elé táruló részére gondolunk. Ez a világ mint Isten alkotása, tele van csodálatos szépséggel, be van rendezve bölcs gondossággal és irányítja a végéremehetetlen, nagyot-kicsinyt egyformán látó, gondviselő Felség. Ennek gyönyörűségét meglátni, törvényeit kutatni és folyását vizsgálni lehet és szabad. Amikor alapigénkben az apostol arra figyelmeztet, hogy *ne szeressétek a világot* : nem az Isten-teremtette szép világot érti, mert ezt a világot szerethetjük ; hiszen minden parányában, minden percében mindenható Teremtőjére, a mi mennyei édes Atyánkra mutat.

A világon érti az újszövetség a bűnös, de megváltás után sóvárgó embervilágot is. Ez a világ nem szép, mert eltorzult rajta Isten képe és hasonlatossága. Ez a világ gyarló, nyomorult, mert akarata van a jóra, de azt véghez nem viheti. Ez a világ nyög a bűn terhe alatt és érezvén annak roskasztó súlyát, áhítozva vágyakozik szabadulás után. Lenézzük, megvessük ezt a világot? Ezt nem tehetjük, mert mi magunk is benne vagyunk! De nem tehetjük azért sem, mert erről tanítja Idvezítő Urunk, hogy úgy szerette Isten e világot, hogy az ő egyszülött Fiait adta, hogy aki hiszen Őbenne, el ne vesszen, hanem örökélete legyen (Ján 3, 16). Ha Isten így szerette, akkor nem vonatkozhatnak rá alapigénk intése : „Ne szeressétek a világot!”

Az a világ, amelyet nem kell szeretnünk, a gonosz osztályrésze. Az, amelyik az Éden kertben csak a tiltott fából állott,

de amelyik fokozatosan növekedik, és mint a gonosz osztályrésze, magában foglalja a bűnre csábítás egész területét, amely nem akar tudni Krisztusról, nem akarja ismerni a keresztyéniséget, sőt gyűlöli ezeket. Az a világ ez, amelyik mindenestől a gonosz uralma alatt van, az Isten országának ellentéte és a mulandóság leendő martaléka. Ezzel a világgal nem lehet közösségünk, mert erre a világra mondja az apostol: „Ne szeressétek a világot!”

Az apostol nem úgy ír olvasóihoz és nem úgy szól hozzánk, mint kiskorúakhoz. Megokolja, hogy azért ne szeressük a világot, mert *mindaz, ami ebben van, nem az Atyától van*. Amiképpen nem szereti a tölgyfa a kópár kőszálat és a búza a sívó homokot, mert nem adja meg nekik egyik sem a létezés alapfeltételeit, épúgy idegenkednünk kell attól a világtól, amely nem adja meg lelkünknek azt, amire idvességünk érdekében szükségünk van. Ez a lelki táplálék nincs meg a világban, tehát nem is adhatja. Mit adhat a világ? Mi van a világban? Az apostol ezt három csoportba foglalja: a test kívánsága, a szemek kívánsága és az élet kérkedése.

A test, Pál apostol tanítása szerint, a Szentlélek temploma. E templom rendbentartása úgy, hogy mindenkor készen legyen hivatása teljesítésére elsőrendű és legfontosabb kötelességünk. Ami e cél elérését munkálja, az a test rendeltetése és ezt a rendeltetést Isten segedelmével be is tölthetjük. Ami ezen kívül van, az *a test kívánsága*. Az érzéki testben az érzékszervek, bár a Szentlélek templomának ajtajai, nem a szépet és a jót engedik a testhez és nem a nemest és tisztát sugározzák kifelé, hanem azt, ami a testnek gyönyörűséget, élvezetet szerez, ami az idegeket izgatja, ami az izmokat feszíti a roncsolásig, a megpattanásig. A test kívánsága az ízlés, szaglás, tapintás túlságos elhalmozása, mértéktelensége. De a test kívánságához vehetjük azt a sok gondot, tépelődést, a test szükségleteiért való aggodást is, amelyek naponként megülik lelkünket és épúgy képesek elszakítani a gondviselő Istentől, mint amennyire a földi javaknak tékozló pazarlása képes elszakítani az áldásokkal megajándékozott mennyei Atyától. Elszakít pedig mind a két, egymással ellenkező gondolkozás azért, mert mindegyik a test kívánsága, amely nem az Atyától, hanem e világból való.

Idvezítőnk tanítása szerint a test lámpása a szem. Erre

tehát, mint a minket éltető világosságra mindenekfelett vigyáznunk kell. Egész társaséletünkre nyomasztólag hat, amikor sötétség ül a városra, sokkalta leverőbben kell érezni az embernek azt, amikor a szemek kívánsága elfelhőzi a lélek sugarainak útját. A szemek kívánsága ébreszti fel a vágyat a külső világ birtoklására. Ébredne-e benned vágy az idegen virág leszakítására, a vagyon szerzésére, a gazdagság elnyerésére és sok-sok, Isten törvényét megcsúfoló bűnös gondolatra és cselekedetre, ha a te szemed tiszta, ártatlan lenne? Amiképpen a vak sötétségben a legkisebb fény is elégséges arra, hogy a romboló gépeknek irányt mutasson, épúgy a test tagjai között kicsinynek mondható szemek kívánsága is óriási veszedelmek számára tár kaput azért, mert a szemek kívánsága nem az Atyától, hanem a világból való.

Az az élet, amelyiknek kérdéséről az apostol szól, nem az az élet, amelynek fejedelme Krisztus, sem nem, amelyről Pál apostol azt mondja, hogy neki az élet Krisztus. Az élet kérdése a külső pompa, a test kényelme, a renyhe nyugalom, az emberek tömege ámulatának és a hiú dicsőségnek hajhászása és irányítása. Az ilyen élet kérkedik nagyságával, hatalmával, parancsoló szava messze hangzásával, emberi seregek leigázásával, századokat mozgó eszmék termelésével, a messze jövőre irányító szabó klasszikus művek létrehozásával, ügyvélt okossága és bölcsesége kisugárzásával, szóval mindazzal, ami az embert az ember szeme előtt nagygyá, bámulttá, csodálttá, magasztalttá teszi. Ez az élet kérdése is a világból való ma is és az lesz a jövőben is, amint hogy az volt a múltban is.

Mert nem új dolog ez. A kísértő a múltban is ezekkel az eszközökkel dolgozott. A biblia első lapjain olvassuk, hogy a kígyó szavaira hallgatva, látá az asszony, hogy jó az a fa az eledelre (a test kívánsága), s hogy kedves a szemnek (a szemek kívánsága) és hogy kívánatos az a fa a bölcseségre (az élet kérdése): szakasztott azért annak gyümölcséből és megtörtént a bűnbeesés egész azon a módon, amint ma is bűnre viszi az embert a világ. S az evangéliom első lapjain olvassuk, hogy a kísértő mondá Jézusnak, hogy változtassa a köveket kenyerekké (a test kívánsága), azután megmutatta neki a föld összes országait (a szemek kívánsága) és csábította, hogy vesse le magát a templom tetejéről (az élet kérdése): és azt mondá

Jézus, hogy : távozz tőlem Sátán! Az első ember elbukott, mert ahhoz ragaszkodott, ami e világból való, a második Ádám : Krisztus győzött, mert nem e világból való.

Alapigénk meggyőz arról is, hogy nem érdemes szeretni e világot, mert *a világ elmúlik és annak kívánsága is*. A tegnapi és mai ember azt gondolja, hogy örök a világ és maradandóságot kíván magának áhítani vagyonban, emlékkövekben, élő fáknban, könyvekben, vagy a történelem lapjain. Pedig elmúlik a világ. Egyetlen kor sem mutatja jobban ezt az igazságot, mint az az emberöltő, amelyik mostanában adja át helyét az utána következő nemzedéknek. Hova lett a mult világ, annak kényelme, nyugalma, dicsekedése, képessége, tartósnak hitt maradandósága?! Már csak a történelemé ; ha ugyan a történelemé. S a világ elmúlik, el annak kívánsága is, mert ellankad, elerőtlenül és a rombadólt világ után tehetetlenül hanyatlik a feledésbe, a sírba, a pusztulásba.

Igy bizonyosodik meg, hogy *aki a világot*, a múltot szereti, *nincs meg abban az Atya szeretete*, az igazi szeretet, amely az örökkévaló Atyához fűzi. Az ember szíve nem olyan tágas, hogy megférjen benne a világ szeretete és az Atya szeretete. S ha választanunk kell, nem fehetünk jobbat, mint az Atya szeretetét válasszuk, ami nem meddő érzelem, nem terméketlen szavalás, vagy üresség, hanem élet, elevenség, amint az apostol mondja : *Aki Isten akaratát cselekszi, megmarad örökké*. Ha tehát az Atyával való szeretetben akarunk maradni, engednünk kell az Ő akaratának, ami nem egyéb, mint szeretni Őt teljes szívünköl, teljes lelkünköl, teljes elménköl és minden erőnköl, azaz értelmi, érzelmi és akaratati tevékenységünk teljességével és szeretnünk kell felebarátainkat, mint magunkat. Ekként cselekedve, ebben a szeretetben élve fogódzik az ember az örökkévaló szeretetbe, amely végtelen erejével megtartja az örökkévalóságra, mert az Isten szeretet.

Keresztyén Atyámfiak! Titeket e szent hajlékba lelkeitek szomjúságának kielégítése után való vágyakozásokat mellett az a gondolat is vezetett, hogy az ige világosságánál megértsétek az egyház és a világ egymáshoz való viszonyát. Meghallván tehát a világ szeretetéről és az Isten szeretetéről szóló tanítást, tudni kell Jézusunk főpapi imádságának előbb hangzott szavai és más tanítása szerint is, hogy Ő az Atyával egy. Nem szabad

felednünk eme fohászt: „Amiképpen te Atyám, én bennem és én te benned, ők is egyek legyenek mibennünk.“ Emlékeznünk kell tanítványaihoz mondott figyelmeztetésére is: „Nálam nélkül semmit sem cselekedhettek.“ Tudni kell azt is, hogy Krisztus a fő, mi a tagok, tagjai vagyunk annak a testnek, az egyháznak, melynek feje Krisztus.

Ha az írás tanítása szerint egyenként nem tehetjük azt, hogy a világ felé forduljunk az Isten szeretete helyett, akkor az egyház, a szentek egyessége, a hívek közössége sem teheti, hogy a világot szeresse. Ha a külsőségekre, vagyonra, földi számarányra, dicsőségre, elismertetésre, mások elnyomására, hívei lelkének megbékőzésára, a világban való érvényesülésre, görbe utakon elérhető sikerekre törekszik, vagy ha tagozataiban gyűlöletet szít, ellenségeskedést támaszt, Krisztus nevében a maga hatalma gyarapítását munkálja: akkor nincs meg benne az Atya szeretete. Az ilyen egyház elveszíti ízét, megsajtalodik, miént a Holttengerből előállított tisztátalan iszapos só és elveszi méltó ítéletét. A világra tekintő Egyház nem a világ világossága, amely fénylik, hanem pislákoló méceses, amelynek olaja nagyon hamar elfogy; de még ha szemet kápráztató fényszóró lenne is, a földrengések, az elemi rázkódtatások szétépítik vezetékét, úgyhogy helyén rettenetes sötétség árad szerte.

Pál apostol hatalmas meglátása szerint az egyház épület, amely szép renddel rakatik egybe, lévén a szegeletkő maga Jézus Krisztus (Ef 2, 20—22); ebbe az örökkévaló alkotmányba nem lehet beleépíteni a világból a mulandóság porló tégladarabjait. Az egyház Krisztus menyasszonya, akit önmaga elé állít dicsőségben úgy, hogy szent legyen; nem lehet tehát rajta szeplő, sömörgözés, vagy valami afféle, ami a világból való (Ef 5, 27). Az Egyház Krisztus teste, amelynek Ő a feje, amely test által uralkodik a világon, de amelyik mindenestől más, mint a világ.

Atyámfiak! Mi e világban élünk, de hisszük, hogy mennyei Atyánk szent Fia érdeméért minket az igaz egyház tagjaiul kiválasztott. Ezért nem lehet forróbb és más kérésünk, mint amit Urunk esedezett érettünk főpapi imádságában: „Nem azt kérjük, Atyánk, hogy végy ki minket e világból, hanem hogy őrizz meg minket a gonosztól.“

Ámen.

DEBRECENI EGYETEM KÖNYVTÁR

13245 /1958